

De Wildenborch, Vorden

De geschiedenis van de Wildenborch gaat terug tot 1372 toen Sweder van Rodebaer van Wisch als eigenaar genoemd werd. De Wildenborch was van oorsprong een zeer sterk, vierkant kasteel, dat in een dubbele omgrachting lag en van zware muren en torens was voorzien. Ook de toegangspoort was goed versterkt. Bovendien lag het gehele complex in een zeer moerassig gebied, waardoor het zeer moeilijk benaderbaar was. Een ideale positie voor een kasteel.

De heren van Wisch behoorden tot de voornaamste edelen van het oude hertogdom Gelre en voelden zich de gelijke van de hertog, zij gedroegen zich als onafhankelijk vorst op hun kastelen en dus ook op Den Wildenborch. Ze stroopten regelmatig het graafschap Zutphen en de aangrenzende gebieden van Overijssel af, totdat Johan het te bont maakte en burgers van Deventer in 1490 Den Wildenborch en Zutphenaren het kasteel Wisch te Terborg, waar Johan's zoon Hendrik vertoefde, belegerden. Veel resultaat boekten zij echter niet, waarop nogmaals Zutphen en hertog Karel van Gelre in 1506-1508 Den Wildenborch driemaal tevergeefs belegerden, maar in 1512 gaf Johan zich toch over. Zijn kleinzoon Joachim werd in 1519 eigenaar en alles begon weer van voren aan, totdat de hertog in 1523 een vaste bezetting op het kasteel legde en de verdedigingswerken liet slopen. Zijn gunsteling, Sweder van Kervenheim, kreeg toestemming om een deel van de afbraak te gebruiken voor de bouw van zijn kasteel De Cloese te Lochem.

Een aardige anekdote uit die tijd is het verhaal van het varken van den Wildenborch. Dit verhaal speelt zich af in 1490 tijdens de belegering door de burgers van Deventer. Rond het kasteel zitten honderden soldaten van Deventer zich te vervelen rond de burcht. Men probeerde een nieuwe strategie, namelijk het uithongeren van de burchtbewoners. De soldaten wachten al weken op de overgave maar de kasteelheer Johan gaf niet op. Het lijkt wel of er een overvloed aan voedsel in de burcht is. Elke dag hoorden de soldaten een varken krijsen en als dat varken nog niet is geslacht dan moet er wel een overvloed aan eten in de burcht zijn. In het belegerde kasteel is echter ieder op rantsoen. Vlees is er allang niet meer want alle dieren zijn geslacht op dat ene varken na. Dat werd gespaard om de soldaten buiten de poorten op een dwaalspoor te brengen door het iedere dag een aantal keren te laten krijsen. Dat werkte, want de soldaten kregen het idee dat de voedselvoorraad onuitputtelijk was en besloten de belegering op te heffen. Zo bleef het kasteel overeind en werd het varken de held van den Wildenborch.

In 1512 werd de Wildenborch een open huis voor de Hertog; daarna zijn om het kasteel wallen met rondelen op de hoeken aangelegd en is op die wal het poortgebouw geplaatst, dat thans het middengedeelte van het huis uitmaakt.

Met het overlijden van Joachim in 1541 stierf het geslacht Wisch in mannelijke lijn uit en zijn erfgename werd zijn zuster Ermgard, echtgenote van George graaf van Limburg Stirum. Zo kwam het goed kwam in handen van het geslacht Van Limburg-Stirum. In de Tachtigjarige Oorlog ontstonden er echter steeds weer problemen met de bewoners van de Wildenborch, die dan weer Spaansgezind waren en dan weer voor de zaak van de Staatse troepen opkwamen. Omstreeks 1650 kwam de Wildenborch in handen van Maria Magdalena van Bentheim, die trouwde met Hendrik van Nassau-Siegen. De laatste maal dat kasteel de Wildenborch als verdedigbaar slot fungeerde was in 1665. De beruchte bisschop van Munster, Berend van Galen, die niet voor niets Bommenberend werd genoemd, slaagde er in het slot kortstondig te bezetten. Na deze bezetting raakt de Wildenborch in verval, al zal het kasteel bij eerdere

belegeringen behoorlijke schade hebben opgelopen. In 1700 werd het gehele goed met de heerlijkheid Lichtenvoorde aan de Westfaalse Frederik van Heyden verkocht. Bij de verkoop na erfenisperikelen kwam het goed in handen van de broeders Soiron, leden van een Maastrichtse ingenieurs-architecten familie, die het op de 5000 houwbare eiken gemunt hadden. Zij verkochten het kaal gehakte goed in 1768 aan de kolonel Albert Dominicus, graaf van Limburg Stirum, die aldus een der vele, geleidelijk verloren gegane Graafschapse bezittingen van zijn geslacht weer in de familie bracht. Hij begon met ijver aan een nieuwe beplanting en de afwatering van zijn bezit, maar overleed reeds in 1776; aan de bouw van een passend woonhuis was hij niet toegekomen. Zijn weduwe deed het goed in 1780 over aan Damiaan Hugo Staring, vader van de dichter. Toen bestond alleen nog maar de voorpoort van het eens zo sterke kasteel, waar tegen in 1782 aan beide zijden een woonvleugel gebouwd werd. Enkele jaren later kon zijn zoon zijn voorgenomen werk op de Wildenborch gaan voortzetten. Behalve met dichten hield hij zich intensief met het landgoed bezig. Na de dood van de dichter Staring in 1840 kwam de Wildenborch in handen van Mr. Jan Isaac Brants. Een kleinzoon van de dichter erfde het kasteel. Door ruiling van gronden slaagde hij er in ook enkele honderden hectare grond rond De Wildenborch "terug" te krijgen. In 1847 verbouwde hij de poorttoren en liet het huis met een serre uitbreiden. Enkele delen van de romantische verbouwing werden in latere tijden weer teruggedestaureerd.

In 1908 werd het landgoed door zijn erfgenamen geveild. Na verschillende eigenaren kwam de Wildenborch rond 1930 dan toch weer in handen van een Staring. Mr Adolph Staring, een bekende kunsthistoricus, en diens echtgenote J.H.M. de Mol van Otterloo maakten van de Wildenborch weer iets bijzonders. In 1971 kreeg de Wildenborch nieuwe bewoners: Ir. Damiaan Maurits Winand Staring, volle neef van Adolph Staring. Vanaf die tijd onderging de Wildenborch talrijke bouwkundige verbeteringen. In 1976 werd besloten huis en goed onder te brengen in een familiestichting, Stichting de Wildenborch. Vanaf 2003 zijn in het bouwhuis en in het kasteel ingrijpende renovatiewerkzaamheden uitgevoerd. Al het leidingenwerk werd vernieuwd; de woonruimten, keukens en badkamers werden naar de levensstandaard van deze tijd aangepast. Aan de voorzijde werd een lifttoren geplaatst. Het huis wordt momenteel bewoond door een dochter en schoonzoon van Ir. D.M.W. Staring: Jennine en Evert-Kees van de Plassche-Staring.

Tekst: Guus Pauwels